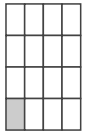

Industrija koja otvara 10.000 radnih mesta

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 14/05/2012
Površina članka: 2048cm2
Strana: I

Zemlja: Srbija
Autor:
Deo: 1/3

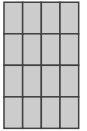
EKONOMSKA PRIMENA RECIKLATA U SRBIJI

Efikasan sistem reciklaže mogao bi da donese oko 1,5 milijardi evra prihoda godišnje, procenjuju stručnjaci

Industrija koja otvara 10.000 radnih mesta

Strane III-VI

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
 Datum: Pon, 14/05/2012
 Površina članka: 2048cm2
 Strana: IV

Zemlja: Srbija
 Autor:
 Deo: 2/3

EKONOMSKA PRIME

Efikasan sistem reciklaže mogao bi da donese oko 1,5 milijardi evra prihoda

Industrija koja otvara 10.000

Katarina Živanović

Srbija raspolaže velikim potencijalom kad je reč o razvoju reciklažne industrije, s obzirom na to da se samo 15 odsto generisanog otpada reciklira. To je znatno ispod evropskog proseka gde se reciklira više od 50 odsto otpada. Procenjuje se da bi zahvaljujući razvoju ove industrijske grane moglo da bude otvoreno oko 10.000 novih radnih mesta. I ne samo to, Srbija bi se oslobodila velike pošasti - otpada koji se nalazi svuda - u rekama, pored puta, u prirodi. Prvi korak u tom pravcu načinjen je time što su ekološki zakoni, u protekle tri godine, u potpunosti usklađeni sa regulativom Evropske unije, ali sada predstoje najteži zadaci - njihova implementacija. Ovo su samo neki od zaključaka panel-diskusije „Ekonomska primena reciklata u Srbiji“, koju je organizovao Danas konferencijom. Učesnici ovog skupa pokušali su da odgovore i na sledeća pitanja: Kako se u Srbiji može uvećati prihod od reciklaže, zatim povećati izvoz i otvoriti nova radna mesta u reciklažnoj industriji.

Aleksandar Vesić, pomoćnik ministra životne sredine, podsetio je da su u protekle tri godine usvojeni ekološki zakoni koji su usklađeni sa regulativom Evropske unije, ali da sada sledi njihova primena, čime će biti uspostavljen sistem reciklaže.

Značaj upravljanja otpadom prepoznat je u celom svetu i sve države, članice Ujedinjenih nacija idu u pravcu zelene ekonomije. Srbija je donela dva ključna zakona u toj oblasti - Zakon o upravljanju otpadom i Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu, koji otvara mogućnost uspostavljanja i razvoja reciklažnog sistema. Treba, takođe, podsetiti da je od 2009. izdato 2.200 dozvola za sakupljanje otpada a plan je da se u toj oblasti uposlji čak 75 odsto više ljudi, što znači otvaranje još oko 10.000 radnih mesta. Nizak procenat otpada

Ipak, to bi prema rečima Danasovog paneliste, moglo da ugrozi opstanak nekih fabrika i ta opasnost je naročito izražena u uslovima ekonomske krize.

Strategijom upravljanja otpadom utvrđeni su, između ostalog, nacionalni ciljevi za upravljanje posebnim tokovima otpada do 2014. i oni se zasadi punjavaju. Primenjeno je načelo „zagađivač plaća“, koje podrazumeva odgovornost proizvođača za robu koju plasira na tržište, a koja posle upotrebe postaje otpad. Naš plan je da povećamo broj stanovnika koji će biti angažovani

oblasti, ali ono što sledi i što čeka novu administraciju jeste raskinantni period implementacije i „oživotvorenja“ zelene politike. Od 2000. godine beležen je rast bruto domaćeg proizvoda od šest do osam odsto, ali se istovremeno degradacija životnog prostora kretala u rasponu između četiri i 14 odsto. Zato moramo da utvrdimo koja je to ekonomska cena životnog prostora, ali je takođe važno da se obezbedi kontinuitet onoga što je započeto ekološkim zakonima. U Evropi u reciklažnoj industriji radi oko pola miliona ljudi, pa bismo i mi u Srbiji morali da shvatimo da je ova grana veliki potencijal za našu zemlju - ukazao je Mitrović.

On je ukazao i na to da je cena utroška energije po jedinici proizvoda dva i po puta veća nego u Evropi i dodao da bi bilo neophodno stvoriti ambijent u kome bi proizvođači reciklata bili stimulisani i od države i od potrošača.

Potrebna nam je infrastruktura koja može da podigne reciklažni sistem. Moramo da utvrdimo koji su realni kapaciteti Srbije da bi neko uopšte investirao i usao u reciklažni biznis i ostvario profit. Problem predstavlja i to što nije izvršena transformacija javno-komunalnih preduzeća, niti su stvoreni uslovi za javno-privatno partnerstvo. Važno je, takođe, da precizno utvrdimo šta je otpad, a šta može da se, nakon upotrebe, ponovo koristi kao sirovina. Tako se, recimo, otpaci od keksa u fa-

brikama tretiraju kao otpad i završavaju na deponijama, umesto da se iskoriste u ishrani životinja. Zanimljiv je i primer oko 300.000 tona pepela, koji se deponuje i tretira kao neopasan otpad, a može da se koristi kao građevinski materijal - navodi Mitrović.

On dodaje da u Srbiji imamo uspene kompanije koje se bave reciklažom, poput dve fabrike koje se bave reciklažom akumulatora, ali njihovi kapaciteti nisu sasvim iskorišćeni jer tog otpada nema dovoljno. Sličan je slučaj i sa iskorišćenim sijalicama kojih nema dovoljno

Optimistične prognoze

Iako u Srbiji ima dovoljno sakupljača stakla, ipak se ta vrsta otpada izvozi i reciklira u drugim državama, umesto da se, recimo, osposobi fabrika stakla u Paraćinu. Ali, uprkos svim nedaćama s kojima se ova industrija suočava, ja Srbiju u budućnosti vidim kao regionalni reciklažni centar na Balkanu. Takođe, veoma je važno da se što pre otvori postrojenje za fiziko-hemijski tretman opasnog otpada, jer nemamo privredu koja može da plati 2,5 evra po kilogramu za zbrinjavanje te vrste otpada - komentariše Siniša Mitrović, savetnik za ekologiju predsednika Privredne komore Srbije.

koji se reciklira mogao bi da se poveća tako što bi se proizvodi od recikliranih materijala oslobodili barem dela poreza na dodatu vrednost - ukazao je Vesić.

Prema njegovim rečima, postoji mogućnost utvrdivanja obaveza nekim granama industrije da koriste određeni procenat recikliranih materijala za svoju proizvodnju, kao i uvođenje visoke cene odlaganja otpada na deponije.

u onim granama industrije koje su tek u povoju, ali i da privučemo što više novih investicija - istakao je Vesić.

Siniša Mitrović, savetnik za ekologiju predsednika Privredne komore Srbije, naglasio je da bi godišnje moglo da se ostvari oko 1,5 milijardi evra prihoda kada bi na pravi način zaživio sistem reciklaže.

Paket većio usvojenih ekoloških zakona stvorio je dobru podlogu u ovoj

EKONOMSKA PRIMENA RECIKLATA U SRBIJI - SISTEM U BROJKAMA

12

CENTARA ZA UPRAVLJANJE

Neke od mera strategije upravljanja otpadom, Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i rudarstva Vlade Republike Srbije, su povećati broj stanovnika obuhvaćenih sistemom sakupljanja otpada na 75%, kao i izgraditi 12 regionalnih centara za upravljanje otpadom.

958

MILIONA EVRA

Sumarni pregled ukupnih investicionih troškova za dodatne kapacitete za rukovanje otpadom za period 2010-2019 godine iznosi 958 miliona evra.

463

DOZVOLE

U periodu 2009-2010 izdato je svega 267 dozvola za upravljanje otpadom, proširujući se iz registra izdatih dozvola Vlade Republike Srbije. U 2011. godini izdato je čak 463 dozvole za upravljanje otpadom.

10

HILJADA RADNIH MESTA

Procenjuje se da se u Srbiji trenutno reciklira preko 15% generisanog otpada. Izdato je više od 2200 dozvola za ovaj posao, od strane svih nadležnih organa od novembra 2009. godine. Ovim sistemom sakupljačkom mrežom obezbeđuju se uslovi za rad i zapošljavanje za preko 10.000 ljudi.

17

HILJADA PO TONI

Fond za Zaštitu životne sredine stimuliše tretman otpadnih guma tako što za ponovnu upotrebu i procesiranje otpadnih guma daje 17.000 dinara po toni, a za upotrebu u energetske svrhe 3.350 dinara po toni.

5

MILIONA EVRA ULAGANJA

Fabrika Eurofoli godišnje reciklira preko 7000 tona materijala. Uslugom sakupljanja pokriveno je 27 gradova ili 40% teritorije Republike Srbije. U Evropskoj Uniji, godišnje ulaganje u istraživanje i razvoj sistema upravljanja, reciklaže i primene dobijenih reciklata, razvoj aplikacija i slično, iznosi preko 5 miliona evra.

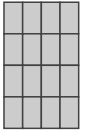
no da bi se nekomе isplatio da otvori fabriku za njihovu reciklažu.

Daglas Apostol, šef ekonomskog odeljenja Ambasade SAD, naglasio je da se Srbija nalazi u poziciji gde je Amerika bila pre 40 godina, kao i da mnogo američka iskustva mogla da primeni u sopstvenoj praksi.

Obišao sam Srbiju uzduž i popreko. Bio sam na svim većim deponijama, što su mnogi okarakterisali kao čudno ponašanje za jednog diplomatu, i shvatio sam da je u ovom trenutku od ključnog značaja da se utiče na svest ljudi da promene navike. Morate da nadete onu „crtu“ u svesti ljudi, koja može da ih podstakne na drugačiji način razmišljanja i promenu ustaljenih, loših navika - upozorio je Apostol, ilustrujući svoje reči snimkom sa Jutubua, odnosno eko-porukom koja je, prema njegovim rečima, promenila svest Amerikanaca od 1971. godine, kada je emitovana. Na snimku se vidi usamljeni Indijanac, koji plove rekom u kanuu i gleda plastične kese i drugo smeće koje pluta. Suze mu kreću niz lice. Potom silazi na obalu, a nekada netaknutu prirodu „krasi“ razbacano smeće. Ne prestaje da plače gledajući zagađenu prirodu, dok sunce zalazi na horizontu.

Branimir Kesić, potpredsednik Skupštine fabrike Euro foil Bor, potvrdio je da je Amerika, posebno Čikago u kom je živeo više od 40 godina, nekada bio veoma zagađen, a sada je jedan od najčistijih gradova.

Gradani Srbije treba da shvate da ekološke probleme moraju da reše što pre. Jer, sakupljanje i razstavljanje ot-

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 14/05/2012
Površina članka: 2048cm2
Strana: V

Zemlja: Srbija
Autor:
Deo: 3/3

IA RECIKLATA U SRBIJI

1 godišnje, procenjuju stručnjaci

90 radnih mesta

U Srbiji se reciklira samo 15 odsto otpada. Jedna od deponija

pada je ne samo ekološko, već i ekonomsko pitanje, u kojem leži veliki potencijal. To su shvatili osnivači Euro foila, fabrike sa tradicijom dugom 30 godina, koja proizvodi PET foliju i film, koji se kasnije koriste u prehrambenoj i tekstilnoj industriji, ali i u energetici. Fabrika Euro foil koja se gradi u Boru, biće otvorena krajem maja a da bi radila punim kapacitetom, trebalo bi da obradi 7.000 tona PET ambalaže. U ovom trenutku imamo 11 vozila, a PET ambalažu počeli smo da sakupljamo pre

Prema rečima Stevana Vujasinovića, direktora prodaje i marketinga Sekopaka, u Srbije se godišnje generiše oko 450.000 tona ambalažnog otpada od toga se 360.000 tona nalazi u domaćinstvu, dok 90.000 tona predstavlja komercijalni industrijski otpad.

U prethodne dve godine naši klijenti su u potpunosti ispunili nacionalne ciljeve koji se odnose na količinu ambalažnog otpada koji industrija, odnosno proizvođači i distributeri, moraju sakupiti. Očekujemo da ćemo narednih godina i premašiti ciljeve, koji su propisani do 2014. godina, nakon čega bi Ministarstvo životne sredine trebalo da propiše nove petogodišnje ciljeve - rekao je Vujasinović.

On je podsetio da je Sekopak organizacija koja se bavi upravljanjem ambalažnog otpada, i da joj je cilj da utiče na građane da separišu kućni otpad, kako bi se pripremio za reciklažu, a ne da završava na deponijama.

Ljudi moraju da shvate da su resursi ograničeni, pre svega nafta, ali i drugi prirodni elementi. Zato je bitno da iskoristimo sve ono što može ponovo da

trebaju gume može dobiti 6.000 kilograma gumenog reciklata, 3.500 kilograma čelične žice, kao i 500 kilograma tekstila. U Evropi se reciklira više od 90 odsto otpadnih guma, što u Srbiji nije slučaj. Osim toga, EU je 2003. zabranila deponovanje otpadnih guma, tako da se one recikliraju. Zakonska obaveza proizvođača i uvoznika guma u Evropi je da organizuju lanac upravljanja otpadnim gumama. Što je rezultiralo formiranjem neprofitnih organizacija čiji rad finansiraju proizvođači i uvoznici guma s ciljem da uspostave sistem transporta i reciklaže guma na najekonomičniji način. Organizacije čine sami proizvođači guma, a korisnici i distributeri eko-naknadu uplaćuju nosiocu sistema upravljanja otpadnim gumama, odnosno organizaciji proizvođača. Sistem naplate i investiranja je transparentan, a godišnje se samo u istraživanje i razvoj sistema upravljanja, reciklaže i primene dobijenih reciklata ulaže više od pet miliona evra - naglasila je Pančić Jovanović.

Kada je reč o Srbiji, panelistkinja Danasa navela je da proizvođači i uvoznici guma naknadu uplaćuju Fondu za zaštitu životne sredine. „Fond za zaštitu životne sredine stimuliše tretman otpadnih guma i to za ponovnu upotrebu i procesiranje sa 17.059 dinara po toni, a za upotrebu u energetske svrhe sa 3.345 dinara po toni. Proizvodnja proizvoda od reciklirane gume nije stimulisana, a o raspedi prikupljenih sredstava od eko-taksi odlučuje sam Fond“, istakla je Pančić Jovanović. Ona je dodala da dve trećine guma Tigar nabavlja u Srbiji, a ostatak u Hrvatskoj i Italiji.

Tigar pravi proizvode za dečja igrališta i rekreaciju, uređenje zelenih površina, sportskih terena, kao i saobraćaj i infrastrukturu. Međutim, 80 odsto naših proizvoda završava na inostranom tržištu, jer domaći potrošači još uvek nemaju svest o ekološkom ekonomskom učinku kojem doprinose kupovinom proizvoda od reciklata. Aktivnosti na podizanju nivoa svesti kupaca mogu biti finansirane iz budžeta u koji se slijavu eko-takse. Poreske olakšice za proizvode od reciklata umanjuje bi cenu tih proizvoda i učinile ih konkurentnijim - zaključila je Pančić Jovanović.

se iskoristi, a ne da završi na deponiji. U gradovima u kojima Sekopak ima različite kontejnere za posebne vrste otpada, pokazalo se da građani rado razstavljaju otpad - rekao je Vujasinović, dodajući da je potrebno dosta sredstava kako bi se u celoj Srbiji postavili kontejneri za separaciju, ali i nabavili kamioni za odnošenje razvrstanog smeća.

Jasna Pančić Jovanović, menadžerka ekologije kompanije Tigar AD, istakla je da Tigar, koji je osnovan 1935. godine, sada u svom proizvodnom programu samostalno razvija proizvode od reciklirane gume.

Gumeni recikat dobija se mehaničkim postupkom reciklaže guma u kome se, na primer, od 10.000 kilograma upo-

U Srbiji se reciklira samo 15 odsto generisanog otpada, što je znatno ispod evropskog proseka gde se preradi više od 50 odsto

dve godine. Sakupljanje je organizovano u 27 gradova, odnosno na 40 odsto teritorije Srbije - naglasio je Kesić.

Od pet plastičnih flaša zapremine 0,5 litara mogla bi da se napravi jedna majica, a od 10 flaša jedna kadičica. Kada je reč o otvaranju fabrike za reciklažu PET ambalaže, Danasov panelista navodi da je potrebno tri do pet godina da se povrate investicije. Kao pozitivan primer kompanije koja brine o zaštiti životne sredine, naveo je fabriku automobila Ford koja trenutno upotrebljava dva miliona recikliranih plastičnih boca za izradu sedišta, a od 2009. u ovoj fabrici je obaveza da 25 odsto automobila koji iziđe sa trake, mora da bude od recikliranog materijala.

Aleksandar Vesic, pomoćnik ministra životne sredine

Strategijom upravljanja otpadom utvrđeni su, između ostalog, nacionalni ciljevi za upravljanje posebnim tokovima otpada do 2014, i oni se zasad ispunjavaju. Primenjeno je načelo „zagađivač plaća“, koje podrazumeva odgovornost proizvođača za robu koju plasira na tržište, a koja posle upotrebe postaje otpad. Naš plan je da povećamo broj stanovnika koji će biti angažovani u onim granama industrije koje su tek u povoju, ali i da privučemo što više novih investicija.

Siniša Mitrović, savetnik za ekologiju predsednika PKS

Važno je da precizno utvrdimo šta je otpad, a šta može da se, nakon upotrebe, ponovo koristi kao sirovina. Tako se, recimo, otpaci od keksa u fabrikama tretiraju kao otpad i završavaju na deponijama, umesto da se iskoriste u ishrani životinja. Zanimljiv je i primer oko 300.000 tona pepela, koji se deponuje i tretira kao neopasan otpad, a može da se koristi kao građevinski materijal.

Douglas Apostol, šef ekonomskog odeljenja Ambasade SAD

Srbija se nalazi u poziciji u kojoj je Amerika bila pre 40 godina. Obišao sam Srbiju uzduž i popreko, bio sam na svim većim deponijama i shvatio sam da je u ovom trenutku od ključnog značaja da se utiče na svest ljudi da promene navike. Morate da nađete onu „crtu“ u svesti ljudi koja može da ih podstakne na drugačiji način razmišljanja i promenu ustaljenih, loših navika.

Branimir Kesić, potpredsednik Skupštine kompanije Euro foil Bor

Sakupljanje i razvrstavanje otpada je ne samo ekološko, već i ekonomsko pitanje. Fabrika Euro foil koja se gradi u Boru, biće otvorena krajem maja a da bi radila punim kapacitetom, trebalo bi da obradi 7.000 tona PET ambalaže. U ovom trenutku imamo 11 vozila, a PET ambalažu počeli smo da sakupljamo pre dve godine. Sakupljanje je organizovano u 27 gradova, odnosno na 40 odsto teritorije Srbije.

Stevan Vujasinović, direktor prodaje i marketinga Sekopaka

U Srbije se godišnje generiše oko 450.000 tona ambalažnog otpada od čega se 360.000 tona nalazi u domaćinstvu, dok 90.000 tona predstavlja komercijalni industrijski otpad. U prethodne dve godine naši klijenti su u potpunosti ispunili nacionalne ciljeve koji se odnose na količinu ambalažnog otpada koji industrija, odnosno proizvođači i distributeri moraju sakupiti.

Jasna Pančić Jovanović, menadžerka ekologije kompanije Tigar AD

U Evropi se reciklira više od 90 odsto otpadnih guma, što u Srbiji nije slučaj. Osim toga, EU je 2003. zabranila deponovanje otpadnih guma, tako da se one recikliraju. Zakonska obaveza proizvođača i uvoznika guma u Evropi je da organizuju lanac upravljanja otpadnim gumama, što je rezultiralo formiranjem neprofitnih organizacija čiji rad finansiraju proizvođači i uvoznici guma s ciljem da uspostave sistem transporta i reciklaže guma na najekonomičniji način.